

NICOLÁS PERIS: HISTÒRIA D'UNA TRAÏCIÓ

Aquest article té el seu origen en certs moviments que hi ha a la ciutat d'Alacant per donar-li un carrer al que fou alcaid castellà del castell Santa Bàrbara a la conquesta de Jaume II.

Aquest article tan sols vol recordar la traïció que l'Alcaid del castell d'Alacant, Nicolas Peris feu al nostre rei Jaume II, net del fundador del regne i del mateix nom, abans que alguns continuen tractant aquest personatge d'heroi, tal i com els historiadors locals han tractat de mantenir.

A l'article "*Jaume II a Alacant. De l'oblit a la recuperació de la memòria històrica*", del professor de la universitat d'Alacant José Hinojosa Montalvo, es parla del tal Nicolau Peris. D'aquest vull esmentar el següent paràgraf, publicat al número 3 de la revista d'estudis comarcals del sud del País Valencià, Quaderns de Migjorn, i de lectura recomanable:

"Sobre aquesta base legal, Jaume II es preparà per conquerir Alacant per les armes, amb el suport d'una flota per mar, a partir d'abril de 1296. Per a tots els cronistes i historiadors el principal fet d'armes fou la conquesta del castell, on el rei va estar a punt de morir per la coltellada d'un castellà, i l'alcaid Nicolás Pérez oposà una tenaç resistència armada a Jaume II, que el va matar i va ordenar que el cadàver fóra llançat als gossos, com a càstig per la seua traïció al jurament de la concòrdia de Monteagudo, que l'obligava a retre-li fidelitat i obediència en la tinença de la fortalesa."

La base a la que es refereix l'autor són les circumstàncies històriques que el van dur a intervenir en el regne de Múrcia:

"la revocació de pacte de Monteagudo de 1291; la ruptura del matrimoni del rei d'Aragó amb la infanta Isabel de Castella, per parentiu; la mort de Sanç IV de Castella (1295) i la crisi dinàstica durant la minoria de Ferran IV, que va conduir a la guerra civil castellana i a la donació del regne de Múrcia a Jaume II pel prenent Alfons de la Cerda a canvi de l'ajuda militar per a cenyir la corona."

La Concòrdia de Monteagudo, fou un pacte signat a Monteagudo (Sòria) el 29 de novembre de 1291, entre Jaume II d Catalunya-Aragó i Sanç IV de Castella i que entre altres coses tractava de solucionar problemes pendents derivats del suport de la Corona catalana a Alfons de la Cerda, com és la confirmació de les fronteres entre tot dos regnes.

José Hinojosa detalla com els historiadors de cròniques locals Vicente Bendicho i R. Viravens passen de puntetes per la incorporació d'aquestes contrades al Regne de València i en canvi honoren el traïdor Nicolas Peris. Continua desvetllant com la historiografia pan-castellana fa d'una traïció una fita i amaga el fet de la nostra

incorporació definitiva al regne de valència, fins la desfeta d'Almansa, és a dir des de 1296 fins 1707, quatre cents onze anys de catalanitat.

Res millor que la crònica de Ramon Muntaner per tal d'esbrinar de primera mà allò que succeí i que a la següent adreça trobem el capítol que descriu aquesta afronta:

http://ca.wikisource.org/wiki/Cr%C3%B2nica_de_Ramon_Muntaner/Cap%C3%ADtol_CLXXXVIII

També l'he trobat a l'adreça, aquesta vegada traduït al castellà:

http://demiratgesialtresatzucacs.blogspot.com/2009_03_01_archive.html

On amb pels i senyals es detalla una doble traïció del l'alcaid rebel. Si llegiu atentament, descobrireu que per una banda, Nicolas Peris no lliura el castell tal i com hauria de ser després d'haver signat 5 anys abans la pau de Monteagudo entre ambdós regnes, i per pertànyer a unes terres repoblades en part per catalans i considerades dins de l'àmbit de la reconquesta catalana en els primers tractats amb Castella. Encara més si el comparem amb la situació semblant que passà a Oriola:

“Y luego tomó Oriola y su castillo, que le rindió Pero Roís de Sant Cebrià que era su alcaide, el cual se lo rindió cuando vio que había sido tomada la villa de Oriola; y tuvo sobradas razones para rendirle el castillo antes de ser atacado, ya que éste es uno de los más reales de Espanya; y podéis comprender que aquel caballero hizo gran bondad y cortesía, rindiendo dicho castillo al señor rey.”

Imatge corresponent a un monument que hi ha al castell que conquerí Jaume II a Alacant i que rememora Nicolas Peris de forma incomprensible. la foto està cap per avall, com a costum que tenim els valencians de manifestar el nostre rebuig al personatge representat.

I per altra banda, deixa entreveure un cas de desatenció de funcions per part d'aquest alcaid, en no atendre les obres i inversions que calien per mantenir el Castell. Fet i fet el rei entra al Castell de forma sorprenentment fàcil:

“y un poco alejado de la puerta había un trozo de muralla que era fácil de derruir, y por aquel lugar, a fuerza de armas, invadieron el castillo.”

I més endavant dicta:

“cuidaos cuando amparéis castillos en nombre de señor, que quien castillo ampara en nombre de señor, lo primero que debe conseguir es salvar el castillo para su señor, y la otra, que pueda salir siempre con honor suyo y de su linaje. Y no lo hacen así muchos de los que ahora reciben castillos, sino que lo primero que piensan es: Tanto gano por guardar el castillo, así que encontraré un escudero que me lo mantenga, y me sobrará tanto al año. Por lo que quienes esto piensan tienen loco pensamiento; porque son muchos los caballeros, y otros buenos hombres, que han sido muertos o vencidos, y sus señores los han dado por traidores. Y este caballero, alcaide de Alacant, llamado Nicolàs Peris, murió y lo defendió mientras se mantuvo con vida, él y los que con él combatían, pero como no tenía tanta guarnición como debía, y cobraba del rey de Castilla, y no había invertido en obra todo lo que anualmente cobraba del rey de Castilla, por esto fue considerado traidor.”

I conclou l'autor amb:

“Por lo que Dios y el rey de Castilla y todo el mundo los debe tener por excusados; y el rey de Castilla, cuando lo supo, los dio por buenos y leales, y dio por traidor a En Nicolàs Peris, tal como el señor rey de Aragón había hecho; y reconoció que el señor rey había actuado como buen señor y caballeroso, cuando lo declaró malvado y felón.”

Puc concloure que l'adjectiu d'heroi o defensor de la ciutat a tal personatge és una fal·làcia. Un altre historiador de la UA m'orienta sobre les preferències de la població alacantina de l'època, que a més a més de les raons lingüístiques i culturals, hi havien les raons econòmiques i comercials que decantaven per la incorporació a la Corona de Aragó, doncs les possibilitats de progrés, desenvolupament i dinamització de la ciutat, millorarien notablement en afegir el port d'Alacant a l'ampla xarxa comercial i marítima de la corona catalana. Nicolas Peris fou capaç amb les seues accions infligir-se dany a si mateix i a aquells que l'envoltaven, i amb això es resumeix el final miserable que tingué.

Miquel Àngel Martínez

Font:

Bloc ALICANTE VIVO

<http://www.alicantevivo.org/2010/03/nicolas-peris-historia-duna-traicio.html>